

Boekbesprekingen

Op de grens van land en zee

Een portret van de Wadden door Jan van de Kam. Van dit boek, dat reeds spoedig naam en faam kreeg, verscheen inmiddels een tweede druk. En dat is heel begrijpelijk want het is een boek waarin de sfeer van de Wadden leeft. Een boek waarin eerst het wisselende, rusteloze waddenlandschap en daarna de flora en de fauna wordt besproken met daarin de positie van de mens.

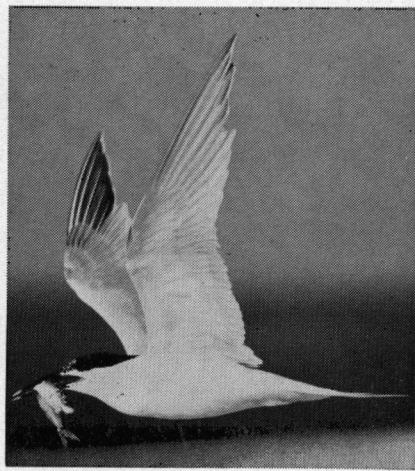
Een groot deel van het boek wordt aan de vogels besteed. De vele prachtige foto's zijn goed gekozen en royaal van formaat.

Dit getijdengebied, zoals er in West-Europa geen tweede bestaat, wordt van verschillende kanten bedreigd. Het wad met zijn miljarden dieren in velerlei vorm, een boeiende levensgemeenschap van microscopisch klein plankton, van wieren en wormen, schelpdieren, garnalen en vissen, van zeehonden en vogels. In Nederlands grootste en meest ongerepte natuurgebied vinden zij (hoe

den en bekenden die het niet kennen enthousiast te kunnen maken voor dit onvervangbare unieke natuurgebied. Het geeft een goede informatie voor bezoekers van de Waddeneilanden en het wad ontbreekt evenmin. Hier vindt men de schaarse ruimte en rust nog. Instandhouding en zorgvuldig beheer van onze Waddenzee is een noodzaak, nationaal maar ook internationaal! Jan van de Kam heeft er niet onaanzienlijk toe bijgedragen dat de waardering voor ons Waddengebied uitgebreid en versterkt wordt.

J.T.

Jan van de Kam: *Op grens van land en zee*. 168 pag., vele foto's. Inleiding van Dr. D. Hillenius, 2e druk (1970). Uitgeverij Ploegsma, Amsterdam. Prijs f 24,50.

Deze grote stern siert het omslag!

lang nog?) het levensmilieu waarvan zij afhankelijk zijn.

Iedereen die dit mooie gebied kent moet het boek in huis hebben om zo nu en dan de sfeer op te kunnen snuiven en vrien-

We stinken er in...!

Een uniek document van het t.v.-programma, de documentaire „We stinken er in...!“ die door de NCRV op 26 oktober en 9 november j.l. uitgezonden werd. Het bevat het oorspronkelijk script van de film (incl. alle interviews met o.a. bekende ecologen), verder aanvullende feiten, citaten, reacties van pers en kijkers, literatuur en een adreslijst van verenigingen en organisaties in Nederland, die zich inzetten voor het milieubehoud.

Jan van Hillo en Wolf Kielich: *We stinken er in...!* — een momentopname van ons leven op een vulkaan — vele ill., 139 pag. (1971). Uitg. Van Holkema en Warendorf, Bussum. Prijs f 4,90.

Op 14 mei a.s. zendt de NCRV over Nederland 1 in haar tv.-programma 's avonds het derde deel uit van „Wij stinken er in...!“.

Gids voor de vogels van Europa

Deze gids van Bertil Bruun en uitgegeven door Elsevier Nederland N.V. moeten wij vooral niet verwarren met de Vogelgids voor alle in ons land en overig Europa voorkomende vogelsoorten welke bij dezelfde uitgever is verschenen.

De nieuwe gids is een rijk geïllustreerd boekje met \pm 2000 gekleurde afbeeldingen van Arthur Singer. Vaak bijzonder goede prentjes met daarbij nog vele rake vliegbeelden, silhouetten, karakteristieke houding of omgeving. Tevens 450 verspreidingskaartjes waarop overwinterings- en broedgebied staan aangegeven.

De tekst per soort is beknopt en bevat gegevens over maat, voorkomen, gedrag, beschrijving, roep e.d. Bovendien wordt de wijze van voorkomen in Nederland aangegeven in afgekorte vorm. Tal van soorten worden als zodanig aangegeven terwijl zij nooit in ons land zijn waargenomen zoals: malmok albatros, kleine pijlstormvogel, Bulwers stormvogel, dwergaalscholver, noordam. wintertaling, bronskoptaling, Stellers eidereend, aasgier, kleine torenvalk, witte kraanvogel, kleine purperkoet, kaspische plevier, killdeerplevier, am. oeverloper, am. bosruiter, grote geelpootruiter, noord.grijze snip, zuid.grijze snip, am. kleinste strandstrandloper, dunbekmeeuw, bonte stern, oosterse tortelduif, geelsnavelkoekoek, zwartsnavelkoekoek, afrikaanse velduil, izabeltapuit, kortteenleeuwerik, witvleugelleeuwerik, indische boompieper e.d. De strandplevier komt volgens het boekje niet bij ons voor terwijl men kan lezen dat de frater algemeen op de heide voorkomt, dat de kleine zwaan de minst voorkomende zwaan is, dat de kwartelkoning bij ons wintergast is en de kwartel de kleinste jachtvogel, dat de kleine torenvalk zeer algemeen is en de visarend een algemene doortrekker. Talloze gegevens welke vermeld worden gelden wel voor andere delen van Europa, maar welke wordt niet vermeld terwijl het vaak de indruk wekt dat deze gegevens voor ons land gelden. Tevergeefs zocht ik bij diverse soorten naar gegevens of zij als broedvogel of dwaalgast in ons land voorkomen.

De vertaler had zich beter moeten oriën-

teren of de vertaling aan een deskundige over moeten laten. De tekst is voor een leek zeer verwarrend. De volgorde wijkt weinig af van de officiële, evenals de Latijnse namen. Aan namen als wilgogors, holeduif, notekraker en roze spreeuw zou ik nog kunnen wennen.

De prijs is laag en als men het boekje alleen voor de plaatjes koopt is het dit zeker waard.

J.T.

Bertel Bruun: Gids voor de vogels van Europa. Met ca 2000 gekleurde afbeeldingen door Arthur Singer en 450 verspreidingskaartjes. 319 pag. Vertaald door J. G. Baggerman. Oorspr. titel: The Hamlyn guide to birds of Britain and Europe. (1970). Uitg. Elsevier, Amsterdam/Brussel. Prijs f 12,90.

Broedvogels van Noord-Holland Noord

Alweer een nieuwe avifauna. Ditmaal de broedvogels van Noord-Holland benoemen het Noordzeekanaal met uitzondering van het eiland Texel. In 1965 werd met de samenstelling begonnen door de Vogelwerkgroep Noordhollands Noorderkwartier en men gebruikte de gegevens van ongeveer 35 medewerkers. Om de gegevens gemakkelijk te vinden werd het gebied verdeeld in: duingebied, noordelijk poldergebied, Wieringermeer, West-Friesland en het zuidelijk poldergebied. Zeven kaartjes geven ons een indruk van het huidige grondgebruik, een ruwe schets van de planologische ontwikkeling, zoutgehalte en de verspreiding van de broedparen van slobeend, kemphaan, steenuil (135-150 paar) en kleine barmsijs. In tabelvorm vinden wij bovendien de broedvogels van West-Friesland 1969, ingedeeld per soort en gemeente.

In dit gebied werden 151 broedvogelsoorten vastgesteld, waarvan diverse soorten slechts eenmaal of zeer zelden (vaak vór vóór 1965) broedend zijn aangetroffen, terwijl nu ook de ooievaar, bruine kiekendief, griel, grauwe klauwier en roek als broedvogel zijn verdwenen. Een verontrustende achteruitgang wordt geconstateerd van de dodaars (150 paar), blauwe reiger (350 p.), roerdomp (35 p.), woudaapje, torenvalk (180-190 p.), boomvalk (20 p.), kerkuil (25-30 p.),

sperwer (1 p.), zilvermeeuw (450-500 p.), dwergstern, grote karekiet (90-100 p.), weidevogels, nachtegaal (315-340 p.), paapje (35-50 p.), roodborsttapuit (15-25 p.), wielewaal (30 p.) en geelgors (70-80 p.) voornamelijk veroorzaakt door vervuiling, verontrusting en verkleining (of verdwijning) van het gunstige biotoop. Eendenkooien blijken bolwerken met een groot soortenrijkdom aan zangvogels, in het bijzonder een zeer gunstig gebied voor de wielewaal. Stads- en parkvogels profiteren van de nieuwe landschapsvormen. En een tijdelijke (?) toename door het verdwijnen van de gunstige voorwaarden in de Flevopolders vertonen de krakeend, ralachtigen, snor (225-250 p.) en baardmanneletje (80-100 p.) en de toename van scholekster (6000-6500 p.), kluut (130 p.), slobend (2500-2750 p.), wintertaling (150-175 p.) kunnen hiermee ook verband houden. Toename werd ook geconstateerd van de houtsnip (ruim 100 p.), stormmeeuw (1800 p.) en de kleine mantelmeeuw (25 p.). De stormmeeuw moet hier één der belangrijkste broedgebieden van West-Europa hebben. Zoals in andere gebieden is een duidelijke vooruitgang van de kleine barmstijns (66 p.) vastgesteld. Kuifeend (950-1000 p.) en tafeleend (350 p.) vertonen eveneens een opmerkelijke vooruitgang. Interessant is de grote betekenis, die de inpoldering van de Wieringermeer heeft gehad voor de zangvogels in het bijzonder.

Ofschoon in vele gevallen rekening moet worden gehouden met afwijkingpercentages van 25-30 % zijn van de volgende soorten het aantal broedparen interessant om te vermelden: grutto (12.500), tureluur (3500), kemphaan (950-1000), Kievit (12.000-13.000), watersnip (450-475), zwarte stern (300), visdiefje (1350-1400), holenduif (150-175 p.), nachtzwaluw (12-15), kuifleeuwerik (35-40), boomleeuwerik (20-25), braamsluiper (80-110), grauwe vliegenvanger (500-550), putter (100-125). De tekst bevat 57 foto's waarbij voor een avifauna het van belang zou zijn geweest plaats en datum van opname te vermelden en dan tevens de naam van de fotograaf.

Zoals prof. Voous het in zijn voorwoord reeds schrijft: een vraagbaak voor de plaatselijke vogelliefhebbers. Bovendien

kan op deze wijze het verloop van de vogelstand in de komende jaren nauwkeurig worden gevolgd. Maar nauwkeuriger aantallen van broedparen kunnen de schijn opwekken dat zij in aantal minder achteruit gegaan zijn dan dat dit werkelijk het geval is. In de literatuurlijst van 114 nrs. wordt voornamelijk naar stukjes uit eigen tijdschrift „De Pieper” verwezen.

J.T.

P. J. Zomerdijk, C. van Orden, K. Zwart, W. Verkerk, B. Muusers, H. E. Fabritius, C. de Vries: Broedvogels van Noord-Holland Noord. 215 bladz., 7 kaartjes, 57 foto's van B. Muusers, C. Scholtz en J. Steenhart. (1971). Publikatie Vogelwerkgroep Noordhollands Noorderkwartier. Uitg. J. Heijnis Tsz., Zaandijk. Prijs f 13,75, ook verkrijgbaar door storting van dit bedrag op postgirorekening 2 138 600 t.n.v. Broedvogels Noord-Holland Noord te Castricum.

Uit zelfbehoud (welvaart ten koste van welzijn)

Van het boekje „Uit zelfbehoud”, waarover Leonhard Huizinga in het dec.nummer (pag. 369) schreef, is een tweede druk verschenen. Aan de ene kant een verheugend feit dat de ernstige bezorgdheid van Ir. Salverda door velen wordt gedeeld. Aan de andere kant zou een tweede druk niet nodig zijn geweest indien tegen de genoemde vormen van milieuverontreiniging inmiddels afdoende maatregelen waren genomen. Maar van een goed gecoördineerde en gefinancierde aanpak van deze ernstige problematiek is nog geen sprake. Voor hen die de levensgevaarlijke gevolgen van de milieuaantasting aan de orde willen stellen in het onderwijs, in de politiek of waar dan ook, bevat dit boekje een schat aan gegevens.

Ir. Z. Salverda: Uit Zelfbehoud. 80 pag., 30 foto's, tekeningen van Max Arab (1969). Uitg. In den Toren Baarn en Uitg. Bosch & Keuning, Baarn. Prijs f 4,90.